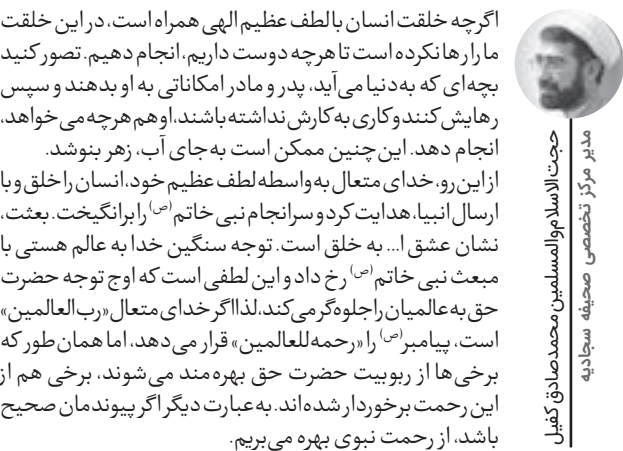

مبعث؛ اوج محبت خدا به خلق

پیامبر^(ص) در بعثت، متوقف نشد
همان طور که خدا در خلقت توقف نکرد، پیامبر^(ص) هم در بعثت توقف نکردند، یعنی عملاً با مبعوث شدن، حرکت جدی شان آغاز شد و در طول ۲۳ سال رسالت، لحظه‌ای سکون نداشتند، چون می‌خواستند جامعه را تغییر و رشد بدهند، پیامبر^(ص) برای رشد و پیشرفت جامعه در خطابه متوقف نشدند. ایشان با همه وجود حرکت کردند و تلاششان مضاعف بود. امروز ما نیاز داریم سراغ سیره رسول خدا^(ص) برویم، اما عملاً در سیره ایشان توقف کرده ایم و خود را متدین هم می‌دانیم، حالا اگر بخواهیم دقیق حرکت کنیم، باید سیره حضرت را بررسی کنیم، باید برنامه اصلی حوزه‌های علمیه، شناخت سیره باشد.

سیره حضرت رسول^(ص) عجیب و شگفت‌آور است. ایشان فریاد«قولوالله الا...تفعلوها» را در بازار مشرکان سردادنندای توحیدبرکشیدند.آن‌هم در شرایطی که منافع مشرکان با این فریاد، دچار خطرهای جدی می‌شد، به همین دلیل نیز حضرت رسول^(ص) با سنگ زدند و پای مبارکشان را زخمی کردند. اما نه تحریم اقتصادی، نه تهدید، نه ضرب و جرح و شکنجه مسلمان مانع شد که ایشان از هدف و دعوتشان دست بکشند و عقب بنشینند. امروز به بازخوانی و اجرای این سیره نیاز داریم اما غایبیم. حضرت رسول^(ص) با بعثت، قیام لله کردند و حرکتشان با همه وجود توحیدی است. امام سجاده^(ع) در دعای دوم صحیفه به محورهای هجرت نبوی اشاره می‌کنند که از موطن و کنار خانه خدا دل‌کنند و همه سختی‌ها را به جان خریدند. اما دست از رسالت نکشیدند. پیامبر^(ص) همه این مسیر را طی کردند تا انسان به جایگاه حقیقی خود دست یابد. اگر خدای متعال، انسان را خلق کرد و رهایش نکرد، پیامبر^(ص) را فرستاد تا جامعه در مسیر هدایت قرار بگیرد، از این‌رو مهم‌ترین، کلیدی‌ترین و پایدارترین خواسته ما از پروردگار «اهدنا الصراط المستقیم» است؛ یعنی خدا یا! کمک کن ما عامل باشیم و در مسیر نبی خاتم^(ص) و اهل بیت ایشان قرار بگیریم.

شکر نعمت بعثت

اگر می‌خواهیم قدردان و شاگرد حضور نبی خاتم^(ص) باشیم و به مسلمانی خود افتخار کنیم، باید انسانیت را تکریم کنیم. حمد مسلمانی تسلیم خدا شدن و الگو گرفتن از پیامبر^(ص) است. مسلمانی یعنی نگریستن به شیوه و سیره پیامبر^(ص) که ایشان برای تغییر و رشد جامعه و راه‌اندازی کارخانه انسان‌سازی و تأسیس تمدن دینی چه کردند و ما هم همان گام را برداریم.

در مبعث، انسان پراکنجخته می‌شود. مبعث آغاز قیام لله و حرکتی توحیدی است. خدای متعال درباره قیام لله می‌فرماید: «تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْلَ خِزْيَ»؛ یعنی نمی‌توانم و نمی‌شود، معنا ندارد و هرکه به اندازه‌ای که می‌تواند، باید گام بردارد. مبعث به ما انرژی می‌دهد تا برای خدا قیام کنیم؛ چنان‌که پیامبر^(ص) به تنهایی در جامعه مشرک جزیره العرب، پرچم قیام برافراشتند و عالم را متحول کردند.

ما هم باید قیام کنیم تا هم خود به آن صفات الهی آراسته شویم و از جبهه طاغوت فاصله بگیریم و هم جامعه را اسلامی کنیم. همان‌طور که که فضا سازی معنوی دغدغه پیامبر^(ص) بود، ما هم باید چنین عزم و دغدغه‌ای داشته باشیم؛ چون رسول خدا^(ص) بر اسلامی سازی فضا تأکید می‌کردند. این یعنی عزلت برگزیدن و گوشه‌نشینی و انجام وظایف فردی کافی نیست.

خبر کوتاه

برگزاری نمایشگاه قرآن در نوروز

نمایشگاه قرآن کریم هم زمان با نوروز برگزار می‌شود. محمد مهدی عزیززاده، رئیس دبیرخانه دائمی نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم، درباره دلایل انتخاب بازه زمانی تعطیلات نوروز لیکم تا چهاردهم فروردین ۱۴۰۳ برای برپایی سی‌ویکمین نمایشگاه قرآن گفت: نمایشگاه باید در بازه زمانی ماه مبارک رمضان برگزار شود. همچنین تا ۲۵ اسفند، مصلی در اختیار ستاد اقامه نماز جمعه است، پس تا قبل از این تاریخ، امکان تحویل مصلی به وزارت ارشاد وجود ندارد. عزیززاده با تأکید بر اینکه برپایی نمایشگاه قرآن در مصلاّی امام خمینی^(ع) برای وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی موضوعیت دارد، بیان کرد: به دلیل تناسب فرهنگی بین مجموعه مصلی و موضوع فعالیت‌های قرآنی، برای برگزاری در این مکان اصرار وجود دارد، ضمن اینکه از نظر دسترسی مکانی نیز مصلی بهترین محل، برای برپایی نمایشگاه در شهر تهران است. قائم مقام معاون قرآن و عترت وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی اظهار کرد: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مصلاّی امام خمینی^(ع) را برای آماده‌سازی بخش‌ها و غرفه‌ها، بعد از ظهر جمعه ۲۵ اسفند تحویل می‌گیرد. فرایند آماده‌سازی نمایشگاه و جانمایی بخش‌ها و غرفه‌ها نیز به حداقل پنج روز کاری زمان نیاز دارد. از طرف دیگر به دلیل اینکه مصلاّی امام خمینی^(ع) میزبان نماز عید فطر است، باید حداکثر تا ۲۶ ماه مبارک رمضان، در اختیار ستاد برگزاری نماز گذاشته شود. وی در پایان، درباره زمان آغاز و پایان کار نمایشگاه در روزهای فعالیت آن بیان کرد: ساعت بازدید مانند سال‌های گذشته است و بر همین اساس، از ساعت ۱۷ تا یک بامداد، میزبان مخاطبان برای حضور در نمایشگاه خواهیم بود.

آغاز به کار کتابخانه دیجیتال فرق و ادیان

نرم‌افزار کتابخانه دیجیتال فرق و ادیان با نام «مقام» برای استفاده بهتر محققان، پژوهشگران و علاقه‌مندان این حوزه، راه‌اندازی و رونمایی شد. این برنامه، حاصل تولید مشترک مجمع مقام و مؤسسه قائمیه اصفهان است که در دومین جشنواره دوسالانه کتاب فرق، ادیان، اقوام و مذاهب، رونمایی شد. نرم‌افزار مقام مجموعه‌ای بالغ بر ۲ هزار جلد کتاب منتخب در زمینه‌های مختلف فرق و ادیان است که تمام کتب ارائه‌شده در آن رایگان است. علاقه‌مندان می‌توانند در نرم‌افزار عضو شوند یا به‌صورت میهمان از قابلیت‌های آن استفاده کنند.

شکر

۱۴

سازگار

آیت...! رضانی از رهاورد اخلاقی مبعث پیامبر^(ص) می‌گوید

پیامبر^(ص)، جلوه تام رحمت الهی

آمنه مستقیم! اینکه حضرت محمد^(ص) را پیامبر مهربانی و رحمت می‌خوانیم، تعارف و از باب احترام و ابراز محبت به ایشان نیست، بلکه سیره و سبک زندگی آن حضرت به‌عنوان آخرین پیامبر الهی، به قدری لبریز از اخلاق و معنویت است که اساساً جز این تعابیر نمی‌توان به‌کار برد؛ هرچند این‌ها هم حق مطلب را ادا نمی‌کند. به مناسبت فرارسیدن عید مبعث در گفت‌وگو با آیت...! حسن رضانی، استاد عرفان و فلسفه و صاحب‌آثاری همچون «عرفان در آیین قرآن و روایات» و «توحید و انسان کامل در قرآن»، درباره اخلاقی که با بعثت نبوی به بشر هدیه شد، گفت‌وگو کرده‌ایم.

آیت...! رضانی:

ما یک مکارم اخلاق و یک فضایل اخلاق و مقابل هردوی آن‌ها، ردیلت‌های اخلاقی را داریم؛ برای مثال عدل، فضیلتی اخلاقی و درمقابل آن ظلم، ردیلتی اخلاقی است، اما مکارم اخلاق برتر از این‌هاست و به انسان نمی‌گوید عادل باشد یا ظلم نکند؛ مکارم اخلاق معنایی عمیق‌تر دارد

هنر بزرگ مکارم اخلاق

پیامبر^(ص) قطع رحم را ردیلتی اخلاقی می‌دانند و توصیه می‌کنند از قطع ارتباط با ارحام، برهیز کنیم اما وقتی در فضای مکارم اخلاقی وارد می‌شویم، خیلی فراتر از این، لحاظ و تأکید می‌شود، «حتی اگر یکی از ارحام با تو قطع رابطه کرد، تو برای ارتباط پیش قدم شو». این است مصادیق مکارم اخلاق. همچنین آست خود و بخشش که فضیلت است درمقابل ردیله بخل، اما در مکارم اخلاق تأکید می‌شود، «حتی اگر فردی به تو بخل داشت و از نعمتی محروم‌ت کرد، در برابر او بخشش و عطا پیشه کن و مثل ابر رحمت بر همه ببار؛ چه فردی که به تو وجود داشته‌و چه فردی که محروم‌ت کرده است»، در فضای مکارم اخلاق، این هنر است.

سرّ رحمت بودن پیامبر^(ص) برای بشر

رسول اکرم^(ص) مأموریت یافتند مکارم را تبیین و ترویج کنند. این است سرّ رحمة للعالمین بودن پیامبر^(ص) که بر همه، باران رحمت می‌بارد؛ چه آن‌ها که ظلم می‌کنند، چه آن‌ها که اهل عدل هستند، چه آن‌ها که اهل صلّه رحم‌اند، چه آن‌ها که رحم را قطع کرده‌اند، چه آن‌ها که اهل بخشش و جودند و چه آن‌ها که بخل هستند، رحمت نبوی بر همه می‌بارد. قرآن کریم خطاب به پیامبر^(ص) می‌فرماید: «اگر قلب سختی داشتی و خشن بودی، هیچ‌کس دور تو جمع نمی‌شد و همه از دور تو پیراکنده می‌شدند». بله، پیامبر^(ص)، رئوف، نرم‌خو و اهل مدارا بودند و به‌دلیل همین خوش‌خلقی، همه دورشان را گرفتند و از جان برایشان مایه گذاشتند.

حضرت رسول^(ص) با دوست و دشمن، خوش‌اخلاق بودند و با چشم رحمت به همه آن‌ها نگاه می‌کردند، آن‌ها که دشمنی داشتند، خود را از سایه این رحمت دور می‌کردند، حتی معروف است در جنگ‌ها، ایشان شمشیر روی کسی نکشیدند و در همه غزوات و جنگ‌های یک نفر را هم نکشتند و موضعشان فقط و فقط دفاع بود پس... نداریم کسی را که در جنگی به دست حضرت رسول^(ص) کشته‌شده باشد. نداریم در تاریخ و سیره پیامبر^(ص) که حیوانی را شکار کرده یا کوفسندی را ذبح کرده باشند. از گوشت شکار و قربانی می‌خوردند، اما خودشان هیچ‌وقت اهل شکار و ذبح نبودند. در جنگ شرکت می‌کردند، اما حضورشان فقط برای دفاع بود. این اقتضای رحمة للعالمین بودن پیامبر خاتم^(ص) است.

حرام و حلال پیامبر^(ص) ابدی است

دین، اخلاق، احکام و حلال و حرام پیامبر^(ص) تا ابد رسمیت دارد و تا قیامت باطل نمی‌شود. این دین خاتم، برنامه‌ای همیشگی است. اما باید این برنامه جامع را به تناسب زمان و مکان به‌روز کنیم. با مطالعه در سیره پیامبر^(ص) و معارفی که از حضرت و اهل بیتشان به یادگار مانده است، ابتدا باید آگاه شویم و در گام بعدی خود را بسازیم و در عمل، عامل به دین و سیره نبوی باشیم.

پیامبر اکرم^(ص) می‌فرماید: «دو نفر پشت من را شکسته‌اند؛ نخست کسی که می‌داند اما حرمت نگه نمی‌دارد؛ یعنی خوب و بد و حرام و حلال را می‌داند، اما مرتکب خلاف و حرام می‌شود و به دانسته‌ای که خدا روزی اش کرده است، پایبند نیست؛ دوم فردی که از نظر عمل و شغل هم با اخلاق کم نمی‌گذارد، اما نادان و جاهل است»، یعنی یکی از راه چهل و دیگری از راه ظلم و جنایت، ضرر می‌زند. امید است همه عاملان و علاقه‌مندان به اخلاق نبوی، به این دو بعد توجه کنند و مراعات حضرت رسول^(ص) را بکنند و ایشان را آزار ندهند. اگر جاهل هستند، به دنبال علم بروند و اگر عالم هستند، اهل عمل باشند.

توصیه می‌کنم کتاب «علامه طباطبائی^(ره) به نام «سنن النبی^(ص)» را که ترجمه شده است، مطالعه کنید. علامه براساس روایات معتبر، خلیفات سنی و آداب و رسوم نبوی را در این اثر آورده است. هرکه می‌خواهد مسیر رسول اکرم^(ص) را طی کند، بهتر است این کتاب را بخواند.

برای اخلاق مبعوث شدم

در اهمیت اخلاق و انقلاب اخلاقی‌ای که با بعثت حضرت رسول^(ص) در عالم رخ داد، همین پس که پیامبر^(ص) می‌فرمایند: «إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ»؛ یعنی (این است و جز این نیست که من برای مکارم اخلاق مبعوث شده‌ام». اخلاق چه به‌صورت مکارم چه به‌صورت خصایل، به هر صنف، شخص، مسئولیت و شغلی، هویت می‌بخشد.

برخورد اخلاقی با آداب و رسوم جاهلی

پیامبر^(ص) آداب و رسوم نیکوی قبل از بعثت را تکریم کردند و پذیرفتند و آنچه ناپسند و مضر بود، کنار گذاشتند و طرد کردند؛ برای مثال قبل از بعثت، ربا خواری و سنت‌های ناپسندی مثل حرام کردن همسر بر خود (ایلا) رواج داشت که پیامبر^(ص) آن‌ها را تحریم و برای ایلا، کفاره تعیین کردند. حضرت خاتم^(ص) هر چیز مربوط به قبل از بعثت را که ضد ارزش و اخلاق بود، کنار زدند و هرچه را که ارزشی و اخلاقی بود، نه تنها پذیرفتند، بلکه آن را تکمیل و تقویت کردند. این مرزی بود که حضرت رسول^(ص) با آن و از طریق بعثت، در رفتار و اخلاق بشر تحول ایجاد کردند؛ حضرت محمد^(ص) احکام اخلاق و عقاید شایسته و مبتنی بر حقایق را روا دانستند و هرچه جز آن را مسدود کردند.

همان‌طور عمل کنید که لازم است. در عقاید همان‌طور باشید که با واقعیت، مطابقت داشته باشد و طوری رفتار نکنید که گرفتار توهم و خیال شوید. فکرتان مطابق با واقع باشد و مملتان طوری باشد که هرانسان عاقلی بر آن صحه بگذارد. این مرزی است که پیامبر^(ص) بین باید‌ها و نباید‌های جاهلی، ایجاد و باید‌ها و نباید‌های الهی را جایگزین آن‌ها کردند.

اخلاق به اصناف، هویت می‌دهد

برای مثال فرض کنید پزشکی آراسته به اخلاق باشد و پزشک دیگری نباشد. این دو بی‌تردید در نگاه بیماران و مراجعان یکی نیستند؛ یعنی حتی هویت صنف و شغل هم با اخلاق گره خورده است. لذا اگر مختار باشیم، بی‌شک حتی در درمان بیماری، اخلاق برای ما بر تخصص ارجحیت دارد. این موضوع در برخورد با دیگر اصناف و شغل‌ها هم صادق است؛ اخلاق، خیاط، تاجر... آراسته به اخلاق در مقایسه با جزآن، برای مخاطب و مراجع متفاوت هستند و این اخلاق است که دل مردم را گرم می‌کند و باعث می‌شود آن‌ها به کسی مراجعه کنند. به عبارت دیگر این اخلاق است که به هر صنفی هویت می‌دهد و باعث می‌شود مردم صاحبان آن اقوام و ملل، اخلاق و هویت گرامی اسلام^(ص) هدف رسالت و بعثت خود را اخلاق معرفی می‌کنند. پس هویت این مبعث هم اخلاقی می‌شود.